



Når Ella har funnet en person, blir hun tak i den orange plenen under halsbåndet og løper til Alf. Dermed vet han at hun har gjort et funn.



Mye av trening (og vitkelige aksjoner) foregår i mørket. Derfor har Froken Fina bjelle i halsbåndet.

# På sporet av mennesker

Jul og andre høytider er ingen ferie for hunder som er opplært til å finne de ulykkelige blant oss. Alltid beredt, må vi vel kunne si.

Knut Erik Landgraf  
Eksportør @ groms-blad.no

— Vi har vakt døgnet rundt, året rundt, inkludert jul og ferier. Lystvret og bikkja er med over alt. Her i Hedmark og Oppland distrikt gikk alarmen julekvelden også, og fire strivle ekvipasjer rykket ut. Men heldigvis kom vedkommende til rette i god behold, og det før vi kom i gang med søket, smiler Alf Dalby.

Han er hundefører for Norske Redningshunder, en organisasjon som deltar på mer enn fem etter-søkinger hver uke. I tillegg kommer aksjoner hvor bare politets egne hunder deltar, samt urbane letaksjoner uten hund. De fleste søk foregår i det stille, og det er langt flere slike enn folk flest er klar over. Som regel blir det knapt nok en notis i lokalavisen.

## Viktig å vite

Årsakene er flere. Politioverbeijent Per Olaf Torkildsen har i følge Aftenposten sett på nærmere på nesten 1.000 letaksjoner registrert ved Hovedredningssentralen i Sør-Norge. I sin masteroppgave i samfunnsikkerhet påviser Torkildsen at over halvparten av alle de savnede var suicidale, demente, Alzheimer-pasienter eller andre psykiske pasienter. Årsaker som «dårlig vær», «gitt seg vill» eller «skade» kommer langt ned på listen.

— Derfor er det viktig å vite litt om personen vi leter etter, sier Alf Dalby. Det er nemlig ikke alle som vil bli funnet. Andre er

stekt forvirret, og blir redde og glemmer seg når de hører folk, helikopter og «skumle lyder» i skogen. Men som regel blir den savnede funnet like i nærheten av stedet han/hun sist ble sett. Seks prosent (61 av 980 savnede) ble funnet omkommet.

## Aldri utteert

Alf Dalby er bosatt i Hundalen, men trener mye i Biri og Redalen. Treningspartneren Ingrid Stadheim bor i Skulhusroa med sine redningshunder. De har fire hunder til sammen. Alf jobber på landbrukskontoret, Ingrid er sykepleier. Redningshundene begynner som hobby, men har utviklet seg til en livsstil.

— Hunder er ikke maskiner, og vi må hele tiden trene for å holde oss oppdatert og stadig forbedre oss, sier Alf. Den kølsvarte søsteren Ella (5), oppdrettet av Trine Sand på Biri, er for tiden den store stjerna. Froken Fina (3) skal opp til eksamen kommende sommer. Trotaste, blinde Fillefonka (11) er pensjonert og slapper helst av i hundesenga i sofa. Slapper av gjør derimot ikke Knallert-Kari. Hun er en vilter malinois på 11 måneder, og har bare så vidt begynt på utdannelsen.

## GPS lager spor

Når Ella leter etter spor og personer i terrenget, har hun en satellitnavigatør (GPS) montert i selten. Hundens posisjon overføres fortløpende til det elektroniske kartet hundeføreren har på sin egen GPS. Dermed vet hundeføreren hele tiden hvor bikkja befinner seg (de kan løpe langt foran og på hver side). Mellom hver øki kan hundeføreren laste inn både sin egen og hundens rute inn på kartet på datamaskina

til redningsledelsen. Sporet på skjermen viser nøyaktig hvilke områder som er gjennomløst. Dette gjør planleggingen av leteaksjonen mer effektiv. Hver ekvipasje (hund og fører) godkjennes som en enhet, men Alf og Ingrid vil sørge for å gå opp til prøver (eksamen) med hverandres hunder også.

På den måten kan de bruke hverandre hunder og blir mer fleksible. — Nesten alle slags bikkjer kan læres opp til å søke etter mennesker, men enkelte raser er enklere å få til enn andre. Schæferer, retrivere, rottweilere, border collier og passende blandingshunder er mye brukt, sier Alf.

## Skiftarbeidere

Hundene blir slite og mer ukonsentrerte etter hvert som timene går. Derfor er det viktig å arbeide på skift. Under letaksjonen etter den savnede jegeren ved Lemningen sist høst, ble det brukt over 60 forskjellige hunder fra hele Norge.

— Da lærte vi mye, blant annet at vi må skjerpe treningen slik at bikkjene lærer å følge jukten av et bestemt menneske, forteller Ingrid. Da kan hunden jukse på klesplagg eller i bilen til den savnede, og deretter følge sporet av dette individet. Akkurat som på film. I dag følger de fleste sporhundene det første og beste sporet de finner, og det kan like gjerne være etter leitemannskapet og tilfeldige tungstener.

— Det vil uansett være viktig at hundene settes i arbeid før det blir mye trakk av andre leitemannskapet i området, sier Ingrid Stadheim. Hun har støl funnet savnede mennesker på denne måten og snakker av erfaring.